

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. decembra 1899.

— (Osobne vesti.) Imenovani so bili: višjesodni svetnik dr. E. Pflügl v Trstu, podpredsednikom ad personam pri nadsodišču v Trstu; višjesodni svetnik A. pl. Wurmser v Gradci, predsednikom okrožnega sodišča v Celji; deželnosodni svetnik dr. M. Bouvier v Mariboru, državnim pravdnikom v Celovci; sodni pristav L. Wenedikter v Slov. Bistrici, sodnim tajnikom pri okrož. sodišču v Mariboru; sodni pristav dr. A. Rogina v Novem mestu, okr. sodnikom v Kranjski gori; sodni pristav H. Detitschegg v Celovci, okr. sodnikom v Pliberku; sodni pristav H. Wagner v Laškem trgu, okr. sodnikom v Šmariji; sod. pristav M. Fabijan v Ajdovščini okr. sodnikom v Kobaridu. — Premeščeni so bili: deželno-sodni svetnik dr. J. Fraidl iz Ptuja k okrožnemu sodišču v Mariboru; deželnosodni svetnik Fr. Andolšek iz Kranjske gore k dežel. sodišču v Ljubljani; deželnosodni svetnik A. Rotschedl iz Železne Kaplje v Velikovec; okr. sodnik J. Kristof iz Šmarija v Železno Kapljo; sodni pristav H. Basić iz Tolmina v Ajdovščino. — Preselita se po preteku zakonite dobe: odvetnik dr. J. Kolšek iz Laškega trga v Mokronog; odvetnik dr. K. Triler iz Tolmina v Ljubljano.

— (Dr. Fr. Smolka †.) Dne 4. t. m. je v Lvovu umrl bivši odvetnik, poznejšnji dolgoletni predsednik poslanske zbornice, nazadnje tajni svetnik in član gospodske zbornice, dr. Fran Smolka. Porojen l. 1810., promoviral je l. 1836. v Lvovu in bil l. 1840. imenovan odvetnikom. Zaradi svojega političnega nastopa že v smrt obsojen, zadobil je l. 1847. pomiloščenje in kasneje zopet doktorstvo ter odvetniške pravice, katere je zvrševal od l. 1850. do 1860., ko je pa stopil znova v parlamentarno življenje. Poslanski zbornici je kakor član in predsednik posvetil vse svoje moči in bil njena prava dika v vsakem pogledu. Ko je fizično onemogel, podelili so mu častno dotacijo in še za življenja marmornat spomenik v parlamentu. Pokopali so ga, uzor narodnega Poljaka, v Lvovu z vsemi možnimi častmi.

— (Petindvajsetletnica zagrebškega vseučilišča.) Dne 19. oktobra t. l. je minulo 25 let, da je bilo svečanostno otvorjeno hrvatsko vseučilišče v Zagrebu na ime Nj. Veličanstva Frana Josipa I. To petindvajsetletnico hoče akademični senat proslaviti tako, da se v knjigi — spomenici načrta zgodovina in razvoj vseučilišča zadnjih 25 let obstanka njegovega. Že 19. oktobra pa je rektor g. dr. Josip Šilović, urednik »Mjesečnika«, ko je rektorsko mesto odstopal sedanjemu rektorju g. dr. Arnoldu, v jedrnatem govoru ob kratkem narisal, kako se je hrvatsko vseučilišče od svojega početka naprej lepo in zdravo popolnjevalo, da so danes vse fakultete popolnem dovršene, razun medicinske fakultete, za koje oživotvorjenje male zapreke žalibog še niso odstranjene. Pred 25 leti je imelo 25 učiteljskih močij in 290 slušateljev, v prošlem šolskem letu pa je štelo 66 učiteljev in 657 slušateljev. »Takov porast malo koje našemu slično sveučilišče može zabilježiti, te nam taj porast najbolje svjedoči, koliko je u našem narodu ljubavi k

nauci, a ujedno nam služi dokazom, da je vseučilište steklo liep glas i izvan domovine, jer ga i inozemci, ponajviše naši plemenski srodnici iz Srbije, Bugarske i Crne Gore počimaju brojnije posjećivati«. — Čestitajoč, da so te besede istinite, moramo žal dodati, da se pa niso izpolnile nade, ki jih je pri otvoritvi zagrebškega vseučilišča izražal slovenski zastopnik pok. dr. Costa, rekši: »Vaše vseučilišče je tudi naše vseučilišče!« Posrečilo se ni v četrto stoletja, da bi hrvatsko vseučilišče zadobilo tudi za slovensko mladež svoj praktični pomen. In ker tega tudi v bodoče ni lahko upati, mora slovenski narod napeti vse moči v to, da se ustanovi vseučilišče v Ljubljani, tem bolj, ker vidi, kako je tudi v Zagrebu vzrastlo iz malega veliko in kolike dobrote je zagrebško vseučilišče za Hrvate in druge Jugoslovane.

— (Promocija »sub auspiciis Regis«) se je vršila dne 28. okt. t. l. na hrvatskem vseučilišču v Zagrebu, druga takšna, odkar jo je cesar l. 1894. dovolil tudi za zagrebško vseučilišče. Dosegel je to izvenredno čast gosp. Ladislav Polić, kr. perovodni vježbenik pri ravnateljstvu erarijalnih poslov. Inauguralno disertacijo si je izbral: »Dvie tri o zemljištnim zajednicama«.

— (Gibanje v avstrijskem odvetništvu.) Resolucija, kojo je sklenila odvetniška zbornica kranjska v svoji izredni plenarni seji dne 7. oktobra t. l. in s kojo se protestuje proti višjesodnemu ukazu zastran odmerjenja stroškov, se glasi:

Visoko c. kr. justično ministrstvo!

Predsedstvo c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu je koncem meseca avgusta pod št. 10304/16 ex 1899 na vsa podrejena sodišča izdalo ukaz, ki je visokemu justičnemu ministrstvu že znan in bil že opetovano objavljen.

Plenarni zbor kranjske odvetniške zbornice si je v smislu §-a. 27. *lit. c*) odvetniškega reda smatral za svojo dolžnost, o tem ukazu razpravljati in sklepati, ter jo enoglasno sledečo resolucijo sklenil:

»Ukaz c. kr. višjega deželnega sodišča predsedstva v Gradcu z dne 28. avgusta 1899, praes. 10304/16 ex 1899, s katerim se zastran stroškov sodnikom opomini in navodila podajajo, je nezakonit, poseza neupravičeno v zakonito zajamčeno nezavisnost sodniškega poklica in v zakonito utemeljene pravice odvetnikov ter tudi škodljivo učinkuje na pravosodje in njega razvoj: zato oglašá plenarni zbor kranjske odvetniške zbornice proti temu ukazu protest, katerega izražá potom pritožbe na visoko justično ministrstvo in potom obvestitve na predsedstvo c. kr. višjega deželnega sodišča v Gradcu.«

Utemeljevanje.

§ 8. zakona z dne 6. julija 1868, št. 96, določá, da se razteza pravica odvetnika do zastopstva na vsa sodišča in oblastva vseh, v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel, in da obsega pravico do zastopstva strank v vseh sodnih, javnih, kakor zasebnih zadevah; s to zakonito določbo je pravica odvetnika do zastopstva natanko izražena in njegov poklic zasnovan.

Protí temu najvišjemu načelu se je pregrešil ukaz predsedstva graškega višjega deželnega sodišča z dne 28. avgusta 1899 v naslednjih točkah:

»V vseh slučajih, v katerih ni predpisano zastopstvo po odvetniku, kakor v postopanju pri okrajnih sodiščih brezizjemno in v zvršilnem postopanju, se je držati tega, da se sicer ne sme nikomur zabraniti zastopstva po odvetniku, da se pa more nasprotno stranko le takrat prisiliti k povrnitvi stroškov, ako je bilo potrebno, da je zastopal stvar z ozirom na njeno kakovost prava večš zastopnik. Kjer je po zakonu stranka upravičena, da sama pred sodiščem obravnava, a kljub temu z zastopnikom nastopa, je toraj s skrbnim uvaževanjem in ne glede na vsakojake postranske ozire po zakonu presoditi, ali je zastopstvo potrebno ali ne. Ker je pa stroške le takrat povrniti, ako so potrebni zato, da se dožene pravica stranke, se tudi ne sme pri presoji stavljenega vprašanja na druge vzroke, tičoč se posredovanja zastopnika ozirati, kakor na tiste, ki so s stvarjo samo spojeni; ne sme se toraj ozirati na udobnost stranke. Enako kakor to vprašanje je tudi pretehtati s strogo vestnostjo vprašanje, je li bilo posredovanje odvetnika potrebno ali ne.«

Tukaj se v vseh slučajih, v katerih ni stranka primorana, da jo odvetnik zastopa, med lastnim zastopstvom stranke in zastopstvom odvetnika ako razločuje, kakor da bi stranka samo iz udobnosti odvetnika poiskala tn bi zastopstvo nepotrebno bilo, ker se zakon napačno in sicer tako tolmači, da se v takem slučaju ne smejo stroški zastopstva smatrati v to potrebni, da se je dognala pravica. To razumevanje zakona se opira na § 41. novega civilno-pravdnega reda. Tolmači se pa napačno, kajti § 41. c. pr. r. ne pove nič več in nič manj, kakor kar je vsebovala pravdna novela z dne 16. maja 1874, in ta novela je samo natančneje pojasnila načelo, ki je bilo že v § 405. obč. sod. r. priznано. Praksa vsled tega do 1899. l. ni nikdar §-a 405. obč. sod. r. in §-a 24. zakona z dne 16. maja 1874 tako tolmačila, da ima tudi sodnik pretresati, je li pomoč odvetnika pri zastopstvu kake pravne zadeve potrebna bila, in c. kr. najvišji sodni dvor je v svoji odločbi z dne 9. marca 1880, št. 2737 (repertorij pravorekov št. 103) z ozirom na pravico stranke, da jo zastopa odvetnik, izrecno priznal dolžnost povračila stroškov.

Besedilo novega zakona ne podaje torej nobene opore, da bi se zamogla sodiščem sugerirati taka, proti odvetnikom naperjena praksa. Baš nasprotno določa § 42. odstavek 2., da je stroške za kolke in druge pristojbine ter izdatke v gotovem denarju samo tedaj povrniti, kadar je stranka zastopana po pooblaščenih, ki ne pripadajo odvetniškemu ali notarskemu poklicu, iz česar je sklepati, da je v drugih slučajih tudi odvetniku stroške povrniti.

Ravno isto sledi iz § 17. odvetniškega tarifa z dne 11. decembra 1897, št. 58. drž. zak., nadalje iz tarifne točke št. 1 a, b, 2 a, b, c, 3 a, b, c, 4 a, b, c, 5 a, b, c itd.

Dovoljeno je vprašanje, čemu so se izdale te tarifne določbe, in čemu se je izdal odvetniški tarif, ako je nazor predsedstva višjega deželnega sodišča utemeljen?

Obtorej je poudarjati, da je pravica odvetnikova do zastopanja in njegova nagrada kakor tudi povračilo stroškov zastopstva po propali stranki v

zakonu v vsakem oziru utemeljeno, da pa se ne nahaja niti jedno zakonito določilo, ki bi zamoglo naziranje predsedništva graškega višjega deželnega sodišča utemeljiti.

Zato je ta ukaz v teh določbah do cela illegalen.

Določitev povračila stroškov je stvar sodne judikature, sodnik je pa po členu 6. državnega osnovnega zakona o sodniški oblasti v sodniškem poslovanju samostojen in nezavisen. Ako si pa justična uprava usoja za pravosodje izdajati navodila in predpise, potem poseza v samostojnost in nezavisnost sodnika. V pravosodju sme edino le sodnik zakon tolmačiti in ga uveljavljati. V to je upravičen, zavezan in za to je odgovoren le sam.

Tajni ukazi, ki jih v novejšem času justična uprava razpošilja na sodišča in katerih najimenitnejši eksemplar je tajni ukaz predsedstva graškega višjega deželnega sodišča, niso v nikakoršnem soglasju z zakonito zajamčenimi pravicami in dolžnostmi sodniškega poklica, bijejo v lice vzvišenosti in ugledu, ki je ž njim naravnim potom spojen in mu zakonito zajamčen. Taki nazori, pouki in taka navodila so v kvar pravosodju, izpodkopavajo dostojanstvo sodniškega poklica ter zaupnost v objektivnost istega in zato demoralizujejo, na drugi strani pa izpodkopavajo spoštovanje do odvetniškega stanu in njega obstoj, dasi ima ta stan, ki je stoletja bil potreben in velevažen faktor za pravosodje, v zakonu utemeljen obstoj, in dasi ga mora radi tega razsodna justična uprava varovati, podpirati in vzdrževati.

Ne da se tajiti, da je obstoječi odvetniški red v marsikaterem oziru in sosebno glede na novi civilni pravdni red potreben preosnove; to pa še nikakor ne opravičuje, da se odvetniški stan ponižuje, da se mu pogoji do obstoja rušijo in se ga v protivje postavlja s sodniškim stanom. Da se pa pride v okom tem nasprotstvom, bila bi zelo potrebna revizija odvetniškega reda.

Ker si je kranjska odvetniška zbornica docela svesta, da mora biti odvetniku merodajen jedino le smoter pravosodja in interes tistega, ki pravice išče, in da je ta smoter doseči le složnim sodelovanjem sodniškega stanu z odvetniškim, to je pa zavišno od mejsebojnega spoštovanja, zatoraj mora proti vsem ukazom in odredbam protestovati, ki izpodkopavajo glavne stebre pravičnosti: nezavisnost sodniškega in slobodno besedo odvetniškega stanu. Ona hoče imeti nezavisen sodniški in ugleden ter svojemu poklicu zvest odvetniški stan. Ukazi pa, kakor gore imenovani, izpodkopavajo nezavisnost sodniku in ugled odvetniku ter tako razmajavajo dva glavna stebra pravosodja.

Protest kranjske odvetniške zbornice je torej utemeljen.

Odbor odvetniške zbornice kranjske
v Ljubljani, dne 7. oktobra 1899.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravništvo pa na Valvazorjevem trgu šte.

